

Sensorveiledning RETKOM1102 – Tekst og kommunikasjon V24

Eksamen

Eksamen er en 3 dagers (72t) hjemmeksamen

Undervisning

Studentene har vært tilbudt 14 forelesninger (dobbelttimer) holdt av Kjersti Bartnæs Krallinger (emneansvarlig, tekstvitenskap), Kjell Lars Berge (ytring, tekst, kontekst, sjanger), Marja Etelämäki (samtaleanalyse) og Eirik Vatnøy (retorikk). Fra samtlige forelesninger er det lagt ut lysbilledeserier i Canvas. Det har dessuten vært gitt gruppeundervisning i ni dobbelttimer med gruppelærerne Vetle Sjølie, Mads Lunde (retorikk og tekstvitenskap) og Marja Etelämäki (samtaleanalyse). I gruppetimene har alle studentene gjennomført en gruppevis skriftlig-muntlig analyseoppgave som kvalifiseringsoppgave. Dette innføringsemnet gir grunnleggende opplæring og trening i tekstlingvistikk, pragmatikk, retorikk, diskursanalyse, samtaleanalyse og sakprosaanalyse. Pensum framgår av semestersidene: [RETKOM1102 V24 Tekst og kommunikasjon \(exlibrisgroup.com\)](https://exlibrisgroup.com)

Emnebeskrivelse

Samhandling ligger til grunn for alle samfunn, fra maurtuer til menneskelige sivilisasjoner. Samhandling er også grunnlaget for språket slik vi bruker det i samtaler og tekster som former vårt moderne samfunn. Gjennom språklig samhandling koordinerer vi handling, knytter mening til erfaringer, utvikler og utveksler kunnskap, og former og uttrykker holdninger og verdier.

Som student i emnet «Tekst og kommunikasjon» vil du få en grunnleggende innføring i sentrale perspektiver på språklig samhandling. Gjennom emnet får du kjennskap til både (i) den samtaleanalytiske tradisjonen, som studerer samtaler som en grunnleggende form for menneskelig sosial interaksjon; (ii) den retoriske tradisjonen, som studerer hvordan mennesker fremforhandler mening, håndterer uenighet og søker å overbevise hverandre i forskjellige situasjoner, og (iii) moderne tekstvitenskap, som studerer fenomenet «tekst» og forholdet mellom tekst og samfunn.

Emnet gir deg som student et grunnlag for videre fordypning i samtaleanalyse, diskursanalyse, sakprosastudier, tekstvitenskap og retorikk.

Undervisningen i emnet legger særlig vekt på praktisk analyse av muntlige og skriftlige samtaler og tekster. Eksempler vil bli hentet fra en rekke forskjellige tekstkulturer og samhandlings situasjoner, fra hverdagslige samtaler til skriftlig sakprosa i skole, politikk, arbeidsliv og medier.

Etter fullført emne skal studentene kunne:

- 1) Analysere enkle samtalesekvenser ved å bruke grunnleggende samtaleanalytisk terminologi
- 2) Beherske deltagerperspektiv og neste turs bevisførselsprosedyre som analytiske prinsipper
- 3) Beskrive tekstens indre struktur og ytre grenser og hvordan de fungerer som representasjon, meningsutveksling og budskap

- 4) Analysere tekster i ulike genrer, medier og modaliteter i lys av deres situasjonelle og kulturelle kontekst
- 5) Vurdere ytringers retoriske potensiale i lys av begreper fra klassisk og moderne retorikk
- 6) Gjøre rede for tekstens kulturelle, sosiale og institusjonelle forankring

Vurdering

På alle nivå i nordiskfaget er det tre hovedaspekter som skal måles ved eksamen:

- kunnskapsinnholdet
- evne til problemløsning og kritisk innsikt i fagstoffet
- språkføring

Til eksamen vil det generelt være slik at alvorlig svikt på ett av disse overgripende punkta vil føre til stryk, samme hvor godt de andre aspekta er mestra.

Mer spesifikt for RETKOM1102 skal det vurderes om og i hvilken grad kandidaten:

- svarer på spørsmålene som er stilt.
- presenterer relevant fagstoff fra pensum.
- utviser evne til kritisk refleksjon.
- demonstrerer en formelt korrekt og sikker språkføring.
- har en klar, logisk og sammenhengende struktur i den skriftlige framstillinga
- overholder formelle krav, f.eks. maksimalt antall tegn.

1 Kortsvar: Samtaleanalyse

Studentene ble gitt følgende oppgave:

Maks antall tegn uten mellomrom: 3000

Gjør rede for begrepet neste turs bevisførselsprosedyre (responsevidens). Illustrer besvarelsen med eksempler fra undervisningsmaterialet (se vedlegg).

Relevant pensum: Broth & Keevallik s. 25-28,35-38; Keevallik 77-82; Ericsson, Grahn & Karlsson 37-39, 89-109 (og 115-117).

Når vi gjør samtleanalyse, tar vi *deltakerperspektiv*. Det vil si at framfor å tolke sosial handling ut fra den ytre konteksten, viser analysatoren i samtleanalyse aspekter ved interaksjonen som deltakerne selv orienterer seg etter. Dette kalles for *deltakerorientering*.

I samtaler vil hver tur vise deltakerens tolkning av forrige tur, samtidig som den peker fremover mot neste. Vi sier at enhver talers tur i en pågående samtale er både kontekstskapt og kontekstfornyende. Gjennom turtakingen fremviser deltakerne for hverandre sin forståelse av aktiviteten, og det er slik «neste tur» blir et viktig prinsipp for å forstå hva som foregår, ikke bare for deltakerne selv, men også for analysatoren. *Neste turs bevisførselsprosedyre* er en valideringsprosedyre i all samtaleanalytisk forskning. Denne prosedyren innebærer dermed å studere neste tur, for å se i hvilken grad deltakerne selv behandler ytringen på måter som samsvarer med tolkningen til analysatoren.

I vurderingen tas det hensyn til:

- I hvilken grad besvarelsen viser forståelse om samtaleanalytisk metode og deltakerperspektiv

- I hvilken grad de utvalgte eksemplene er relevante med tanke på eksamensoppgaven
- Bruk av samtaleanalytiske begreper i analyse av illustrerende eksempler
- Kunnskap om pensum.

2 Kortsvar: Retorikk

Studentene ble gitt følgende oppgave:

Maks antall tegn uten mellomrom: 3000

Gjør rede for betydningen av ethos i retorikken. Hent eksempler fra Jon Fosses nobelforedrag (se vedlegg).

Etos behandles flere steder i pensum. Mest omfattende i Kjeldsen (2018) og på forelesning. Kjeldsens innføring kombinerer flere forskjellige forståelser av etos i en sammenhengende redegjørelse (særlig Aristoteles og McCroskey). I denne innføringen fremheves flere sider ved etos som også kan brukes som analytiske begrep og innganger, som etos dimensjoner og etos utvikling. Videre skiller Kjeldsen mellom subjektiv og objektiv etos, med utgangspunkt i den klassisk retoriske tradisjonen, og løfter frem betydningen av autentisitet i det moderne mediesamfunnet.

Kandidatene bør kunne gi en grunnleggende redegjørelse for hvordan etos forstås innen retorikken, og for dens sentrale rolle. Dette kan innebære drøfting av hvordan etos antas å ligge til grunn for de andre appellformene.

Fosses tale gir mange anledninger til å belyse forskjellige sider ved etos og etos-teori. Talen omhandler i stor grad Fosse selv og hans forfattergjerning. Talen er ikke utpreget argumenterende. Et veldig tydelig trekk ved Fosses tale som er relevant å fremheve, er hans ydmyke holdning og fremtoning.

3 Langsvar: Tekstvitenskap

Studentene ble gitt følgende oppgave:

Maks antall tegn uten mellomrom: 12000

*Gjør en analyse av den interpersonelle strukturen (jf. Hellspong og Ledins *Vägar genom texten*) i Jon Fosses nobelforedrag (se vedlegg).*

Relevant pensum:

- Hellspong og Ledin, *Vägar genom texten*, med hovedvekt på kapittel 1, 5, 6 og 9. Det er imidlertid moment fra andre kapittel som også vil kunne være relevant for å belyse oppgaven.
- Svennevig, *Språklig samhandling*, med hovedvekt på kapittel 1, 2, 3, 5 og 9. Det er imidlertid moment fra andre kapittel som også vil kunne være relevant for å belyse oppgaven.

Det som forventes av et svar på denne oppgaven, er en velstrukturert, sammenhengende tekst, med innledning, hoveddel og avslutning:

Innledningen bør gi leseren en oversikt over hva den påbegynte teksten skal dreie seg om. Her bør det redegjøres for hvilke deler av pensum som er sentrale i analysen som gjennomføres, samt gis en grundig redegjørelse for Hellspong og Ledins tekstmodell, med hovedfokus på den interpersonelle strukturen. Det bør avklares hva som er sentrale moment i den kommende analysen.

Videre bør teksten som analyseres bli kort presentert, samt konteksten denne opptre i. I hoveddelen, analysen av Jon Fosses nobelforedrag, bør studenten redegjøre godt for relevante fagbegrep, anvende termene presist og korrekt, samt gi gode eksempler på dette fra Jon Fosses nobelforedrag. De sterkeste besvarelsene vil ha Fosses foredrag, og relevante moment i denne, som styrende for hvilke momenter som vektlegges i analysen. De svakere besvarelsene vil i større grad være styrt av hvilke moment Hellspang og Ledin beskriver i kapittelet om interpersonell struktur i *Vägar genom texten*.

For nordiskfaget er det gitt generelle kvalitative omtaler av verdien av bokstavkarakterskalaen:

«A – Framifrå

Framifrå innsikt i det kunnskapsinnholdet som er definert for fagnivået. Tilsvarande evne til sjølvstendig, kritisk vurdering og problemløysing. Framifrå formuleringsevne og svært sikker språkføring.

B – Mykje god

Svært god innsikt i kunnskapsinnholdet som er definert for fagnivået. Tilsvarande evne til sjølvstendig, kritisk vurdering og problemløysing. God formuleringsevne og sikker språkføring utan vesentlege feil.

C – God

God innsikt i kunnskapsinnholdet som er definert for fagnivået. Tilsvarande evne til vurdering og problemløysing. God formuleringsevne og sikker språkføring utan alvorlege systemfeil.

D – Nokså god

Akseptabel innsikt i kunnskapsinnholdet som er definert for fagnivået, men med vesentlege manglar. Tilsvarande evne til kritisk vurdering og problemløysing. Litt usikker formuleringsevne og språkføring.

E – Tilstrekkeleg

Eit visst kunnskapsnivå i høve til det som er definert for fagnivået. Lita evne til vurdering og problemløysing. Usikker formuleringsevne og fleire systemfeil.

F – Ikkje greidd

Tilfredsstillar ikkje minimumskrava til det kunnskapsnivået som er definert for fagnivået. Manglande evne til kritisk vurdering og problemløysing. Ikkje tilfredsstillande språkføring og mange alvorlege systemfeil. Å ikkje svare på ei obligatorisk oppgåve til eksamen vil normalt gi karakteren F.»